Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

ЗАМАН

Геуюрге кюн, байрым ай (февраль), 21, 2023 жыл

№ 21 (21222)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ — ВРЕМЯ — ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТЮБЕШИУ

Экономиканы айнытыуну бла социал болумну игилендириуню эм башха салып

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Прохладна муниципал районну оноучулары эмда жамауаты бла тюбешгенди. Аны кезиуюнде социал бёлюмню бла экономиканы айныуну эсеплери чыгъарылгъандыла, миллет проектлени, элде жашауну игилендириуню программасы къалай толтурула тургъанларына къаралгъанды.

Республиканы оноучусу районну жамауатына энчи аскер операциягъа къатышханлагъа болушлукъ этгенлери ючюн жюрек ыразылыгъын билдиргенди. Мында жашагъанла, предпринимательле, жер-жерли самоуправлениясы органлары да бу магъаналы ишге тири къатышханлары белгиленеди.

Казбек Коков быллай тюбешуледе эшитилген тарыгъыула, тилекле, оюмла да эсге алынмай къалмагъанларын эсгертгенди. Сёз социал бёлюмде ишлегеннени хакъларын кётюрюу, медиклеге къошакъ халда себеплик этиу жаны бла мадарла андан ары да этиллик-лерини юсюнден баргъанды.

Тюбешиуню кезиуюнде районда бардырылгъан ишлени эсеплери бла Прохладный муниципал районну администрациясыны башчысы **Андрей Журавлёв** шагъырей этгенди. «Демография» эмда «Билим бериу» миллет проектлеге тийишлиликде Солдатская станицада сабий сад бла школ ишленггенди. Быйыл Красносельскоеде школну хайырланыргъа берирге белгиленеди, Прималкинскоеде уа жангысыны къурулуу башланыгъкъды.

Андан сора да, 2026 жылгъа дери тынгылы ремонт этиуню программасына 10 эл школ кийирилгенди. Школлада алты спорт залгъа тынгылы ремонт этилгенди. «Маданият» миллет проектге кёре 7 уреждение жангыртылгъанды. Алтудда Маданият юйге ремонт этиу планнга къошулгъанды. Къарагъачда бла Янтарныйде спорт мекямла ишленггенди, Благовещенкада уа спорт комплекс жангыртылгъанды.

Жер-жерледе 8 жамауат тийре тапландырылгъанды. Эски юйледен кёчюрюню программасына кёре 382 адам жашау болумларын игилендиргенди. Суу чыкъгъан жангы жерле жарашдырылгъанларыны, 30 километрден артыкъ болгъан суу ыз тартылгъанына хайырындан суу бла жалчытыу да игиленнгенди. Жолланы 32 километри чакълы бири тапландырылгъанды. Быллай ишле андан ары бардырыладыла.

Муниципал бюджетни файдасы ёсгенги себепли социал магъаналы жумушлагъа ахчаны да кёбюрек бёлюрге къолдан келгенди. Районда 8 инвестициялы проект бардырылады. Аланы санына сютден ашарыкъла, томат паста, чыгъарыу, битимле эмда урлукъла ёсдюрюю да киредиле. Аллай дагъыда 9 проектни къолгъа алыргъа белгиленеди. Ала уа районнга тёре болгъан ишле бла байламлыдыла: мирзеуню сакълау эмда жараш-дырыу, ётмек-булка чыгъарыу, чабакъла ёсдюрюю эмда туризм.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

«Эльбрус» корпоратив университет» профессионал къошакъ билим берген эмда коммерциялы болмагъан автоном биригиу къурауну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы социал-экономика айнытыу стратегиялы борчланы толтурурча, тийишли управление команданы къурарча, **бегим этеме:**

1. «Эльбрус» корпоратив университет» профессионал къошакъ билим бериу коммерциялы болмагъан автоном биригиюню (мындан арысында – коммерциялы болмагъан биригиу) къурауну тийишли кёрюрге.

2. Белгилерге:

а) коммерциялы болмагъан биригиюню Къабарты-Малкъар Республиканы атындан къураучусу Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясы, Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосу, Къабарты-Малкъар Республиканы Жарыкъландырыу эм илму министерствосу болгъанлары;

б) коммерциялы болмагъан биригиюню ырысхысы Къабарты-Малкъар Республиканы республикалы бюджетини бюджет ассигнованияларыдан, кеслери ыразылыкълары бла берген эм жандауурлукъ тёлеуледен, дагъыда федерал законнга эм Къабарты-Малкъар Республиканы законодательствосуна тийишлиликде башха ахча келиуледен къуралгъанын.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясына:

а) коммерциялы болмагъан биригиюню уставын къабыл кёрюню къурургъа, коммерциялы болмагъан биригиюню бийик управление органыны членлери эм директору (энчи толтуруучу орган) Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы бла келишип къулукъгъа салынгнанларын белгилеп;

б) тохташдырылгъан низамгъа кёре, коммерциялы болмагъан биригиюню къырал регистрациясын жалчытыргъа.

4. Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуна коммерциялы болмагъан биригиуге белгиленнген жорукъгъа тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы бюджетинден ырысхы бёлюу онгланы хазырларгъа эм праволу актланы къабыл кёрюню жалчытыргъа.

5. Бу Указ аны официал халда басмалагъан кюнден ючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **К. КОКОВ**

Нальчик шахар, 2023 жыл 16 февраль, №12-УГ

Себеплик

Тийишли буйрукъла берилгендиле

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Коков** гражданланы приёмун бардырыргъанды. Болушлукъ излегенлени саныда – энчи аскер операцияда борчланы толтургъан Къабарты-Малкъардан аскерчилени юйюрлери. Алагъа жашау-турмуш эмда административ халлы битеу тийишли себеплик этилликди.

Республиканы таматасы Нальчикни эки орамында жашагъанланы тилеклерине кёре, ала жашагъан орамлада тозурагъан суу баргъан ызланы жангыртырча онглагъа къараргъа да буюргъанды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Белгилеу

Президент ыразылыгъын билдиргенди

Къыйын болумланы юслериндеи алгъадан билиу эм ала салгъан хатаны кетериу жаны бла бир къырал системаны жетишмли ишлеуюне салгъан уллу къыйынлары ючюн Россейни Президенти Владимир Путин МЧС-ни Элбрус бийик тау излеу-къутхарыу отрядына ыразылыгъын билдиргенди.

Отрядха 90 адам киредиле, аны хайырланыуунда 47 техника барды. Ол Терс-Къолда 2150 метр бийикликкде орналыпды, анга башчылыкъны Россейни сыйлы къутхарыучусу Гюлюйланы Абдуллах этеди. Ала къутхарыу ишни саулай да республикада Кавказ хребетни аслам кесегинде бардырадыла, анга уа къыралны беш минг метрден бийик сегиз тауундан жетиси киредиле. Къутхарыучула регионда жашагъанланы, бери солургъа келгенлени, тюрлю-тюрлю маршрутлада туристлени бла альпинистлени къуруусузлукъларын жалчытадыла, деп билдиредиле МЧС-ни регионда бёлюмюню пресс-службасындан.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Къурулуш

Бюгюннгю излемлеге келиширикди

Быйыл Элбрусда энтта да бир социал магъаналы объект – бюгюннгю излемлеге келишген спорт комплекс - ишленирикди. Аны къурулушу «Эл жерлени айнытыу» къырал программагъа кёре бардырыллыкъды. Бусагъатда къурулуш организацияны сайларча мадар этиледи. Мурдорун къазыб а жуучъ заманда башларыкъдыла. Аны уллулугъу 1200 квадрат метрге жетерикди. Мында бир жолгъа 24 адам жарау этерикди.

Комплексде спортну волейбол, баскетбол, гитче футбол, гандбол, бадминтон тюрлюлеринде секцияла ишлерикдиле. Спорт залында уа жараула этерге жарарыкъды эм жыл санларына кёре физкультура сагъатла да ётерикдиле. Аны кийимлени алышхан, къол-бет жуугъан, къалауурла тургъан эм башха отоулары да боллукъдула. Мекям керекли инфраструктура бла жалчытылынырыкъды, ол санда саулукълары бла байламлы чекленнген онглары болгъанла спорт бла кюреширча амалла да къураллыкъдыла.

Объект жылны ахырына битерге керекди.

ПАРЛАМЕНТ

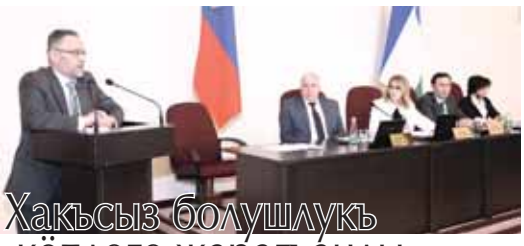

Хакъсыз болушлукъ кёплеге жарагъанды

КъМР-ни Парламентини президиумуну кезиулю жыйылыуунда «правительствону сагъатда» Къырал юридический бюрону былтыр ишини эсеплери чыгъарылгъандыла. Кенгешни спикер Татьяна Егорова бардыргъанды.

Парламентни Жамауат къоркъуусузлукъ эм коррупциягъа къажау комитетини башчысыны орунбасары **Ахмед Есенкулов** «Хакъсыз юридический болушлукъну юсюнден» республикалы закон инсанлагъа конституциялы эркинликлерин жалчытыргъа онг бергенин чертгенди.

- Комитет закон жашауда къалай бардырылгъанын эмда бу жаны бла кемчиликлени ачыкълар мурат бла тинтуюле бардыргъанды. Белгили болгъаныча, ёкюллени хакъсыз ишлетгенде чырмаула боладыла, инсанланы эркинликлерин сакълау жумуша хайырлы тюйюлдюле,-дегенди Ахмед Есенкулов эмда республикада Хакъсыз юридический бюрону къурау жаны бла башламчылыкъны Парламент этгенин эсгертгенди.

Бюро 2022 жылда апрельден бери ишлейди, ол Урнуу эм социал къоруулау министерствоГа бойсунады. Аны башчысыны къуллугъун толтургъан **Муаед Хабачиров** организация быйлтыр тамамлагъан ишни, адамланы излемлерин жалчытханда чырмауланы юслериндеи билдиргенди. Инсанланы бир-бир къауумларына бюро законланы ангылатыу ишни толтурады, заявлениялa, тилекле жазаргъа болушады, сюдледе, къырал эм муниципал органлада сейирлерин къоруулайды.

Былтыр апрельден бери уа хакъсыз юридический болушлукъ 360 кере берилгенди. Аны бла бирге уа праволу билимни жайыу жаны бла иш бардырылады. Конференцияла, тюбешиуле къураладыла, алада праволу сорулла ангылатыладыла. Вузла эм ведомствола бла бирге ишлеуню юсюнден келишимле этилгендиле.

Докладчы чырмауланы юслериндеи да билдиргенди. Бюро Нальчикде орналгъан мекям ишни бийик даражада къураргъа онг бермегенин белгилегенди. Дагъыда юрисконсультланы хакълары азды, аны хатасындан ишден кетип барадыла. Ала уа социал магъаналы сорулланы толтургъанларына эс бургъанды. Башха чырмаула тийишли органлагъа берилген эсгертиулеге жууапла алыу эмда инсанланы сейирлерин сюдледе, къырал эм муниципал органлада къоруулагъанда келишимлени хазырлау бла байламлыдыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Кенгеш

Жолланы, орамланы тапландырыугъа – аслам эс

Къабарты-Малкъарны Правительствосуну кезиулю кенгешинде онтёрт бегимге бла буйрукъгъа къаралгъанды. Ала жашау журт-коммунал мюлк, спорт, къырал мюлк, финансла, жол инфраструктура эм башха бёлюмледе ишле эмда жумушла бла байламлыдыла. Жыйылыуну Правительствону Председатели Мусукланы Алий бардырыргъанды.

Биринчиден, жер эмда ырысхы бла байламлы халланы министри **Аслан Тохов**, республиканы къырал иелигинден муниципалитетлеге талай тюрлю зат бериллигин билдиргенди. Басхан муниципал райондан Нальчик шахар округну иелигине 23 миллион сом багъасына оборудование кёчюрюледи. Ол район а беш школ автобус къоллу болады. Аланы багъасы 16,1 миллион сомду.

Къабарты-Малкъарны 2040 жылгъа дери жарашдырылгъан бюджет прогнозуна тюрлениуле кийирирге оноу этилгенин финансла министр **Елена Лисун** билдиргенди. Ол айтханыча, аны тийишли закон къабыл этилгенден сора, эки айдан кеч къалмай жарашдырыргъа керекди. Алай бла прогнозну озгъан жылгъа кесегинде кёрюмдюле бюджет толтурулгъанына кёре тийишдирилгендиле, 2023-2025 жыллагъа да тохташдырылгъандыла. Дагъыда республиканы айнытыу Стратегиясына кёре, прогнозну 2026-2040 жыллагъа кесеги да аз тюрлендирилгенди.

Елена Лисун дагъыда «Къабарты-Малкъар Республикада къырал финансларга, борчха, бюджетлени арасында байламлыкъларга оноу этиу» программаны кёрюмдюлери республиканы 2023 эмда 2024-2025 жыллагъа бюджетлерини юсюнден законнга келиширча этилгенин билдиргенди. Анда талай кёрюмдюлени тюрлендирирге тюшгенди, быйылгъы бюджет къалай толтуруллугъу да белгили болгъанды.

Республикада жашагъанланы финансла жаны бла билимлерин игиленДириу программагъа кёзкъулакъ боллукъ структураланы санына Роспотребнадзорну КъМР-де бёлюмю да къошуллукъду. Аны юсюнден экономиканы айнытыу министри **Рахайланы Борис** айтханды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жамауат палата 2 бет

Баш борч – жангылгъанланы тюзетиу

Къабарты-Малкъарны Жамауат палатасыны советини жыйылыуунда тюрмеде тургъанланы эркинликлерин сакълау жаны бла жамауат къараучу комиссияны (ОНК) 2020-2022 жыллада ишини эсеплери чыгъарылгъандыла.

Биз биргебиз 3 бет

«Бирлик» республикалы жамауат биригиу къуралгъанлы кёп заман озмагъанды, алай къысха кезиуню ичинде аны келечилери бир ненча жумуш толтургъандыла. Аланы эмда муратларыны юслеринден биз аны правленини таматасы, Герпегежни жер-жерли самоуправлениясыны депутаты Моллаланы Альберт бла ушакъ этгенбиз.

«Донецкден сабийлени къууандыралгъаныбыз кёллендирди»

Эришиу 4 бет

Озгъан байрым кюнде Нальчикни 7-чи номерли школунда «Юйюр – ана тилни эм халкъны адет-тёрелерин сакълаучу» деген Ана тилни халкъла аралы кюнюне аталгъан республикалы конкурсну муниципал урумуну ачылыуу баргъанды.

Адет-тёрелени сакъларгъа аллаяны

Жолланы, орамланы тапландырыугъа – аслам эс

Ахыры.
Аллы 1-чи бетдеди.

Дагъыда регионда финансларгъа оноу этиуню халын ачыкъларгъан кёрюмдюлени саны кёбейиригин да билдиргенди.

Къабарты-Малкъарда энчи къоруулланнган табийгъат тийреледе суулани неда кёллени жагъаларын тюрлендириу жаны бла ишлени бардырыргъа чек салынады. Аны юсюнден табийгъат байлыкъла эмда экология министр **Шауаланы Ильяс** къысха айтханды.

Коммунал инфраструктурада системаланы жангыртыу жаны бла регион программаны тамамлауну чеклеринде, 2023-2027 жыллада 853,4 миллион сом багъасына мадар этилликди. Къурулуш эмда ЖКХ министр **Алим Бербеков** айтханнга кёре, ахча кёп жерледен келликди. Аны аслам кесегина – 675,6 миллион сомну – Тийрелени айнытыу фонд берликди. Аны юсюне республиканы бюджетиндген 135 миллион, жер-жерли бюджетледен а – 42,6 миллион сом къошуллукъду. Анга быйыл эмда келир жыл оналты объектде мадар этилликди. Ол санда 140 чакълы километр таза суу сетьле эмда эки километрде канализация сетьле жангыртыллыкъдыла.

Федерал бюджетден ахча бёлюнюп, РФ-ни Промышленность эмда сатыу-алыу министерствосу бизни республикагъа машинала сатып алгъанды - терк медицина болушлукъ берген службагъа тийишли 10 автомобиль эмда 24 школ автобус. Саулукъ сакълау министр **Рустам Калибатов** аланы къайсы структурала алыргъа керек болгъанларын билдиргенди.

КъМР-ни спорт министри **Ислам Хасанов** спортну олимпиадалы болмагъан, паралимпиадалы эмда сурдлимпиадалы тюрлюлеринде Россей Федерацияны жыйымдыкъ къауумларына кирген, кеслери да Олимпиада оюнлада, чемпионатлада, биринчиликледе ал жерлени алгъан спортчуланы эмда аланы тренерлерини тизмеси жарашдырылгъанына, алагъа ахча тёлениригини юсюнден айтханды.

«Регион эмда жер-жерли жол сетьле» программаны чеклеринде быйыл этиллик ишлеге Къабарты-Малкъарны бюджетинден Нальчик шахар округга 830,1 миллион сом берилликди. Аны юсюнден транспорт эмда жол мюлк министр **Аслан Дышеков** айтханды.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Жыйылыу

Ишлерини къыйматы – миллетлени араларында шуёхлукъну кючлеу

Миллетлени ишлери эм жамауат проектле жаны бла министерствону коллегиясыны жыйылыуунда быытыр тамамланнган жумушланы эсеплери чыгъарылгъандыла эмда быйылгъа борчла салынгъандыла. Аны ишине КъМР-ни Правительствосуну таматасыны орунбасары Марат Хубиев, КъМР-ни Жамауат палатасыны башчысы Хазраталий Бердов, жамауат эм дин биригиулени келечилери къатышхандыла.

Быытыр ведомство къаллай жумушла толтургъаныны юсюнден айта, министр **Анзор Курашинов** битеу иш миллетле эм динле аралы келешиулюкню, Ата журтубузгъа сюймекликни ниетлерин жайыугъа, жаш тёлюню юйретиуге бурулгъанын чертгенди. Аны бла бирге тыш къыраллада жашагъан бир журтлулары бла байламлыкъла къурау жаны бла мадарла да толтурулгъандыла.

Министерство ишин «КъМР-де жамауат организацияла эм граждан институтла бла байламлыкъла» къырал программаны «Битеуроссей инсанлыкъ эм КъМР-ни халкъларыны миллет энчиликлерин айнытыу» подпрограммасыны чеклеринде тамамлайды. Аны жашауда бардырыугъа быытыр 19,5 миллион сом салынгъан эди бюджетте, ол санда федерал субсидияла 8 миллион сомгъа жетгенди. «Ачха тийишли жумушлагъа къоратылгъанды. Подпрограмма толусунлай тамамланнганды»,-дегенди министр.

Быытыр социология соруу бардырылгъанын да айтханды ол. Аны эсеплери уа республикада миллетлени араларында келишиулюк болгъанын ачыкълагъандыла. Тинтиулеге къатышханланы 87 проценти халкъланы арасында келишиулюк болгъанын, 91,7 проценти уа башха миллетлени келечилерине хурмет этгенлерин билдиргендиле.

- КъМР-де кёп халкъланы келечилери жашагъанын эсге алсакъ, миллетле аралы болумну ышангъылылыгъын белгилерге боллукъду. Республиканы оноучулары бу соруугъа энчи эс бурадыла, жамауат а толтуруучу власть органла бардыргъан ише иги багъа берди,-дегенди Анзор Курашинов.

КъМР-де миллетле аралы болумну дайым да сюзген система къуралгъанды, ол къайбыланы, келишмеулюклени алгъадан ачыкъларгъа, аланы тохтатыргъа онг бергенин белгилегенди докладчы. Ол санда тинтиуле сайтлада, социальный сетьледе бардырыладыла. Быытыр а экстремист эм миллетчи чакъырылыуа ачыкъланып, 29 материал жууаплы органланы къарауууна берилгендиле.

Анзор Курашинов миллетлени араларында келишиулюкню жалчытыугъа бурулгъан акцияланы, жыйылыуланы, проектлени юсюнден да билдиргенди. Ол санда «Къонакъбайлыкъ» проектни, миллетле аралы «Элбрус-2022» жаш тёлю лагерни, «Дин эм хурметлик» конкурсну, республикада жашагъан халкъланы миллет культураларыны фестивалыны эм башхала.

Подпрограмманы чеклеринде коммерциялы болмагъан организацияланы арасында социал магъаналы проектлени республикалы конкурсу бардырылгъанды. Анга россейли миллетни бирлигин кючлеу, Россейни эм КъМР-ни халкъларыны ниет хазналарын айнытыу жаны бла жумушланы тамамлагъан организацияла къатышхандыла. Дагъыда дин биригиулени араларында да болгъандыла конкурсла. Хорлагъанлагъа проектлерин жашауда бардырыргъа субсидияла берилгендиле.

Миллетле абла байламлы ишлеген къырал эм муниципал къуллукъчуланы билимлери дайым да игилендириледи. Сёзге, июнь-август айлада 69 муниципал къырал къуллукъчу семинаргъа къатышхандыла. Аланы Миллетлени ишлери жаны бла агентство МГУ бла бирге къурагъандыла.

Быйыл а «КъМР-де жамауат организацияла эм граждан институтла бла байламлыкъла» къырал программаны жашауда бардырыугъа 20,5 миллион сом салынгъанды. «Республиканы халкъларыны араларында мамырлыкъны сакълау бла бирге Россейни Президентини РФ-ни халкъларыны тёреги ниет хазналарын сакълау жаны бла къырал политикасыны юсюнден Указын жашауда бардырыугъа баш магъана берилликди»,-дегенди министр.

Жыйылыуда РФ-ни Юстиция министерствосуну КъМР-де Управлениясыны коммерциялы болмагъан организацияланы ишлери жаны бла бёлюмюню башчысы **Геляхланы Карина** да сёлешгенди. Ол билдиргенича, къырал эсепде 880 республикалы жамауат биригиу турадыла. Быытыр Управлениягъа ол тизмеге кёшуууну юсюнден 247 заявление берилгенди, аладан 47-си къабыл кёрюлгенди, 24-сюне уа бир тюрлю къырал эсепге салмазгъа деген эсгертиуле этилгендиле. «Документлени сюзгенден сора алада къаллай кемчиликле этгенлери тохтащдырылгъанды. Асламында уставлары РФ-ни Конституциясына чюйре келгенлери, биригиую башчылыкъ этген органлары къуралмагъанлары, ала къаллай соруула тамамларыкълары белгиленмегенлери бла байламлыдыла»,-дегенди ол.

Геляхланы Карина билдиргенича, быытыр республиканы бир инсанны бузукъчу иши ачыкъланып, анга тыш къыраллы агент деген ат берилгенди. Бюгюнлюкде уа энтта бир ненча адам бла байламлы тинтиуле бардырыладыла.

Жыйылыуда Нальчикни администрациясыны таматасыны орунбасары **Тимур Хуров**, КъМР-ни Муслийманларыны дин управлениясыны башчысы **Хазраталий Дзасежев**, Нальчикни килисаларыны башчысы **Валентин Бобылев**, РФ-ни Сауутланнган кючлерини запасда офицерлерини «Мегапир» ассоциациясыны регион бёлюмюню башчысы **Атайланы Жашарбек**, Черкеслини халкъла аралы ассоциациясыны таматасы **Хаути Сохроков** да сёлешгендиле.

Ала жаш тёлюню Ата журтубузгъа сюймекликликге юйретиу жаны бла къаллай жумушланы толтургъанларыны юсюнден билдиргендиле.

Докладланы сюзе, Марат Хубиев министерствону ишине иги багъа бергенди эмда быытыр магъаналы жумушла толтурулгъанларын чертгенди. «Миллетле эм динле аралы келишиулюкню жалчытыу жаны бла кёйыйын эм жууаплы ишни толтуралгъанынбыз къуугъандырады. Анга битеу институтла къошулгъандыла: власть органла, жамауат биригиуле, дин къуллукъчула да. Министерствону жумушлары хайырлы болгъанлары ачыкъланнганды. Анга уа статистика соруу да шагъатлыкъ этеди. Республиканы халкъларыны араларында байламлыкъла терендиле, бизни культураларыбыз, адетлерибиз, жашауубуз да бир бирге сингидиле. Мындан ары жаланда бирликдеги бизни айныуубуз»,-дегенди ол.

Россейни Президентини РФ-ни халкъларыны тёреги ниет хазналарын сакълау жаны бла къырал политикасыны юсюнден Указыны юсюнден айта, кавказ халкъланы тамырлары бир болгъанын, адет-тёреле тёлюден-тёлюге сакъланнганларын чертип, энди ала къырал политиканы мурдоруна бурулгъанларын айтханды. «Ёсюп келген тёлюлени да алагъа юйретигиге керекди. Биз аланы ычхындырсакъ, башха кючле къолгъа аллыкъдыла. Аны себепли кьадалып ишлерге керекди, онгла уа бардыла: КъМР-де энчи министерство, Россейде уа жаш тёлюню бла сабийлени «Биринчилени атламлары» къымылдаулары къуралгъадыла. Ол а ёсюп келген тёлю бла ишлеген жамауат организацияланы бирикдирир мурат бла этилгенди»,-дегенди ол.

Коллегияны иши тийишли эсгертиулени къабыл кёрюу бла бошалгъанды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Хакъсыз болушлукъ кёплеге жарагъанды

Ахыры.
Аллы 1-чи бетдеди.

Докладны сюзе, Татьяна Егорова инсанлагъа хакъсыз юридический болушлукъ бериу соруугъа депутатла дайым да эс бургъанларын белгилегенди. Бу иш къалай къуралгъаны уа «правительстволу сагъатда» биринчи кере сюзюледи. Спикер акъыл этгенича, «...ишлеп баллагъан ведомство учреждение тюбегеи чырмауланы ачыкълау биютюнда магъаналыды».

Татьяна Борисовна хакъсыз юридический болушлукъ алыргъа эркинликлери болгъан инсанланы къауумларын кенгертиу жаны бла республикалы закон биринчи окъулууда къабыл кёрюлгенин белгилегенди. Аны бла байламлы болушлукъ бла хайырланаллыкъ адамланы саны кёбейиригин чертип, юристени ишчи болумларын къураргъа кереклисин чертгенди.

КъМР-ни Башчысыны Парламентде эм сюд органлаза келчиси **Мадина Дышекова** асламында бюрогъа къаллай тилекле келгенлерин билирге сюйгенди. Муаед Хабачиров айтханыча, 360 тилекден 60-сы коммунал жумушла, 50-си уа къолайсызлагъа къырал себеплик тохтащдырыуну, жашау журтлагъа бла коммунал тёлеулеге субсидияла бериуню соруулары бла байламлыдыла.

КПРФ-ни фракциясыны башчысы **Борис Паштов** жамауатда законланы ангылатыу ишни тиридтирге кереклисин белгилегенди.

Сёз учрежденияны кереклерине бёлюнгген ахчаны кёбейтиуню, хакъны ёсдюрюню юсюринден баргъанды. Дагъыда бюрону ишчилерин районлагъа бла шахарлагъа барып, анда болушлукъ берериню, ведомстволаны араларында байламлыкъланы къурауну, башха регионланы бу жаны бла сынауларына юйрениуню юсюринден да айтылгъанды.

Битеу предложенияла бирикдирилип, эсгертиуле къабыл кёрюлгендиле.

***

Президиумну андан ары жыйылыуунда Татьяна Егорова Парламентни Билим бериу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла комитетини башчысы **Нина Емузованы** РФ-ни Федерация Советини Сыйлы грамотасы бла саугъалагъанды. Ол кёп жылланы бет жарыкълы ишлегени, билим бериуню эм илмуну айтыныугъа салгъан кёйыйыны ючюн тийишли болгъанды анга.

Депутатла «КъМР-де къырал къуллукъланы юсюнден», «КъМР-ни депутатыны статусуну юсюнден», «КъМР-де муниципал къуллукъну юсюнден», «КъМР-де къырал граждан къуллукъну юсюнден» республикалы законлагъа тюзетиуле кийирген законпроектлени сюзгенди.

«РФ-ни инсанларыны айырыу эм референдумлагъа къатышыргъа эркинликлерини юсюринден» федерал законну 28-чи статьясына тюрлениулени да тинтгенди. Аны КъМР-ни Парламентини Законодательство эм жер-жерли самоуправление соруулары жаны бла комитети хазырлагъанды. Дагъыда федерал законопроектлени, РФ-ни регионларына коллегаларыны башламчылыкъларын да сюзгенди. Ала транспорт кюрюуусузлукъ, пенсиячыланы борчлу халда страхование, власть органланы ишлерин къурау бла байламлыдыла.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Жамауат палата

Баш борч – жангылгъанланы тюзетиу

Къабарты-Малкъарны Жамауат палатасыны советини жыйылыуунда тюрмеде тургъанланы эркинликлерин сакълау жаны бла жамауат къараууу комиссияны (ОНК) 2020-2022 жыллада ишини эсеплери чыгъарылгъандыла.

Палатаны башчысы **Хазратали Бердов** кётюрюлген соруугъа магъаналылыгъын чертгенди. «Бирде инсан жангылыргъа, тюрмеге тюшерге да болады. Биз ол, терслигин ангылап, артха, жамауатха, адамлыкъны тергеп чыгъарча этерге керекди», – дегенди.

Комиссияны башчысы **Анатолий Барсагов** а ОНК-ны къауумуна тогъуз адам киргенин, аланы аралырында жамауат организацияланы, билим бериу учреждениялары келечилери, дин ахлуа, юристле, пенсиячыла да болгъанларын билдиргенди.

- Бюгюнлюкде тюрмеледе 1736 инсан тутулуп турады, аладан 56,2 проценти аманлыкъ ишлени эки эм андан кёп кёре этгенледиле. Алагъа аслам эс бёлюрге кюрешебиз,-дегенди Анатолий Маремович. Ол тутмакъла болжаллы халда Нальчик, Бахсан, Прохладный эм Нарткъала шахарлада тёрт изоляторда тургъанларын билдиргенди. «Эки энчи приёмник барды – Нальчикде бла Терекде. УФСИН-ни да алты учреждениясында сакълауду, тутулгъанланы тарыгъыуларына эм эсгертиулерине къарауду, ол жаны бла бузукълукъланы тийишли органла бла бирге кетериудю»,-дегенди.

Анатолий Барсагов белгилегенича, административ жууаплылыкъгъа тартылгъанланы тутхан жерледе бузукълукъла эсепленмегендиле. УФСИН-ни учреждениялярында ачыкъ эшиклени кюнлери да бардырылыучудула, аланы кезиулеринде терсленнгенле жууукълары бла тюбешедиле.

-Тюрмеден болжалдан алгъа иерлерини юсюнден тилекле да келедиле, ала кеслерин кереклисича жюрюте эселе, тилеклери кёбюсюнде къабыл кёрюледиле. Быллай жерледе саулукъ сакълауну юсюнден айтханда, туберкулёздан ауругъанланы саны азайгъанды, отчёт кезиуде андан бир инсан да ёлмегенди, сора тутмакъланы хакъ тёлеп да саулукъларына къаратыргъа онглары барды»,-деп къошханды докладчы.

Комиссияны жууаплы секретары **Созайланы Алка** ала иш бла жалчытыу ара, медицина организацияла бла келишимле тауусханларыны юсюнден билдиргенди: «Тюрмеледен чыкъгъанларындан сора адамла бизге тюрлю-тюрлю соруула бла келедиле: бири - иш, башхасы жашар жер излейдиле. Биз алагъа себеплик этерге кюрешебиз»,-дегенди.

КъМР-да Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный **Зумакъулланы Борис** комиссияны ишине бийик багъа бичгенди. «Бу ишде бек башы –тутулуп тургъанла тюрмеледен огъурсуз болмай, чамланмай, жамаятда тынчлыкълы жашау бардырыргъа хазыр инсанла болуп чыгъарча этиудю»,-дегенди. Аны бла байламлы ол Красноярскда субъекледе уполномоченныйлени къатышыулары бла уллу жыйылыу болгъанын да айтханды. «Тутмакъла бла тюбешилеридиле, тилекле бла бизге 75 адам келгенди, аланы барысына да консультация, юридический эм башха болушлукъ этилгенди»,- деп къошханды Зумакъул улу.

Жыйылыуда КъМР-да МВД-ны жамауат низамны къурау, толтуруучу власть эм жер-жерли самоуправление органла бла байламлыкъла жюрютюу жаны бла бёлюмюню башчысы **Радион Арахов** бла КъМР-ни прокуратурасыны уголовный ише этгенлени терсликлерине жолукъдурууда закон къалай сакъланнганына контроль этиу бёлюмюню башчысына къуллугъун толтургъан **Мартин Танашев** къысаха билдириуле этгенди.

-Бизге тинтиулери бла 2020 жылда комиссия жети кере келгенди, быытыр – алты кере, прокуратура 2020 жылда 233 кере, быытыр 315 кере контроль ишле бардыргъанды, МВД-да Жамауат советни келечилери бла уполномоченный бла аслам кере болгъандыла. Аланы кезиулеринде бузукълукъла ачыкъланмагъандыла», - дегенди.

Мартин Юрьевич а ала, эм алгъа, тюрмеледе олтургъанланы турмушларына эм Конституцияда бегитилген эркинликлери къалай сакъланнганлярына къарагъанлярын белгилегенди. Ол айтханыча, 945 бузукълукъ эсепленнгенди, алагъа кёре прокурор актла жарашдырылгъандыла, юч уголовный иш ачылгъанды. «Жарсыугъа, тутмакъланы араларында кеслерин ёлтюргенле да болгъандыла, 2021 жылда – бири, быытыр а – экиси. Сора, тюрмелеге кийирирге жарамагъан затла, сёз ючюн, 198 телефон сыйырылгъанды. Ахшы эсепле да бардыла, сёз ючюн, тюзетиу учреждениялярда бла следствие изоляторлагъа тюшгенлени саны азайгъанды», -деп къошханды ол.

Жыйылыуну ахырында Жамауат палатаны башчысыны орунбасары **Людмила Федченко** комиссиягъа, докладчылагъа да ыразылыгъын билдиргенди. «Сиз андан энчи къауумлары бла ишлейсиз. Аланы тарыгъыуларына тынгылай, эркинликлерин бир биригиз бла байламлыкъда сакъларгъа кюрешесиз. Аны ючюн палатаны атындан сизге ыспас эттенибизни айтама», – дегенди ол.

Туура этилген шартланы эсге алыу бла Жамауат къараучу комиссияны бешинчи чакъырылыуу ишин тынгылы толтургъаннга саналгъанды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.
Суратла авторнудула.

Совет аскерле интернационал борчларын толуруп, Афганистан Республикадан чыгъарылгъанлы 34 жыл толгъанына аталып, Тырныауузда «Эсгериуню» майданында бушуулу жыйылыу болгъанды. Афган къазауатны жигитлерине баш урургъа алайгъа жамауат кёп жыйылгъан эди. Аланы арасында ветеранла, Элбрус районну администрациясыны бла жамауат эм жаш тёлю бригиулени келечилери бар эдиле.

Элбрус районну администрациясыны таматасыны биринчи орунбасары **Арслан Улимбашев**, Афган урушну ветеранларыны Элбрус районда советини башчысы **Князланы Алим** жыйылгъанланы аллында сёлеше, ол къазауатны тарыхыны, сылтауларыны эмда совет аскерлени аллында салынгъан борчланы юсюринден къысха айтхандыла.

Къабарты-Малкъардан а ол урушха 1,8 минг жаш кетгендиле, аладан 55-си жараларындан райондан 16 ветеран ауушхандыла. Жыйылыгъанла аланы хурметине бир минут шумсуз тургъандыла эмда эсгертмеге гюлле салгъандыла.

Эсгериу жумушла республиканы битеу районларында болгъандыла.

ТОКЪЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

Хурметлеу

Атлары ёмюрлюк этилгенди

аскерчи борчларын толтура жюклгъандыла. Элбрус райондан Хаджилани Юрий бла Арсен Шамурзаев жанларын бергендиле, аскерчи борчларын толтура. Аланы атлары майданда эсгертмеде жазылып, ёмюрлюк этилгенлерин да белгилегендиле.

Жарсыугъа, афган урушну ауазы биогюнлюкде да эшитилгенлей турады. Мамыр кезиуде къазауатда алгъан

БИЗ БИРГЕБИЗ

«Донецкден сабийлени къууандыралгъаныбыз кёллендиреди»

«Бирлик» республикалы жамауат биригиу къуралгъанлы кёп заман озмагъанды, алай къысха кезиуню ичинде аны келечилери бир ненча жумуш толтургъандыла. Аланы эмда муратларыны юслеринден биз аны правленини таматасы, Герпегежни жер-жерли самоуправлениясыны депутаты Моллаланы Альберт бла ушакъ этгенбиз.

– Альберт, жамауат иш къыйынды, жууаплыды, артыкъ файда да келтирмейди. Аны бла кюреширге нек кёлленгенигизни айтсанг эди.

– Былтыр эллени таматаларын эмда жер-жерли самоуправление органланы депутатларын айырыла болгъандыла. Герпегежни власть органларына жаш адамла келгендиле. Ол санда таматагъа Гузеланы Ибрагим тийишли кёрюлгенди.

Герпегежде къууанырча бир шарт барды – жаш адамла эльни жашауу ючюн жууаплы болгъанларын ангылагъандыла. Кир-кипчикден тазалау жумушладан артха турмайдыла, спорт, культура ишлеге, байрамлагъа тири къатышадыла. Депутатла да эл ючюн къайгыыргъан жаш адамладыла.

Шёндю жаш тёлюню Ата журтубузгъа сюймеклигге юйретиуге артыкъда уллу зс бурулгъаны баямды. Республикада энчи министерство да ачылгъанды. Аны эсге алып, жаш адамларыбызны онгларын бирикдирирге, бир ызгъа салыргъа, праволу кюч алыргъа деген мурат бла жамауат организацияны къургъанбыз.

Атына «Бирлик» деп атагъанбыз, башчысы Биттирланы Жамбулатды, правленине таматалыкъ этеме. Ол Юстиция министерствода эсепге салынгъанды. Аны башламчылары эльни башчысы Гузеланы Ибрагим, мен, «Герпегеж» футбол команданы капитаны Атабийланы Алим, Черек районну администрациясында жаш тёлю политика жаны бла келечиси Биттирланы Жамбулат болгъанбыз.

Алгъаракълада уа жаш тёлюню ишлери жаны бла министр Азамат Люев бла тюбешген эдик. Ол жаш тёлю политикагъа кёз къарамын билдиргенди, бизни оюмларыбызгъа тынгылагъанды. Энтта Курортла эм туризм эмда Спорт министерствола бла да къурагъанбыз байламлыкъла, битеу жумушланы ала бла бирге бардырлыкъбыз.

– Мен билип, бу къысха заманда сиз бир ненча акция бардыргъансыз.

– Биринчиси КъМР-ни-100-жыллыгъын байрамлауну чеклеринде къуралгъанды. Анга аталып Акъ Къаягъа республиканы байрагъын чыгъарыу болгъан эди, аны къурагъа Герпегежни администрациясы бла депутатлары жууаплы болгъандыла.

Андан сора жандауурлукъ акция бардыргъанбыз. Бюгюнлюкде битеу жамауатны эси энчи аскерчи операцияны барыууна бурулупду. Бизни элден жашла да къатышадыла анга. Ол къыйын болумладан къачхынчыла, бютюнда уа сабийле бек къыйналадыла. КъМР-ге Донецкден уллу болушлукъ этгенди, сау болсун. Ол транспорт бергенди. УГИБДД-ны инспекторлары уа бизни ашырыуну къурагъандыла, къоркъуусузлукъну жалчытхандыла, алагъа да ыразылыгъыбызны айтыргъа сюеме.

Сабийлени, ала 10-15-жыллыкъладыла, таулагъа киргенибизде кёлленгиндегин айтып айтмазчады: асыры къарагъандан, башлары тёгерек айланнган болур. Ала къыйын, къоркъуулу болумлада жашагъандыла, саулукълары да осалды. Черек ауузну, таулагъа деменгилиликлерин кёргенлеринде уа бир кесек абызырагъан, къоркъгъанча окъуна болгъандыла. Огъары Малкъаргъа кирген жерде тоннельни тийресинде тохтап, алайда ариулукъну кёргюзтгенбиз, бирге суратха тюшгенбиз.

Ызы бла аланы таулу халкъны миллет ашлары бла сыйлагъанбыз. Алайда эрттегили тау эллени да кёргюзтгенбиз.

сакъат сабийле келгенлери белгили болгъанлай, аланы республиканы ариу жерлери бла шагъырей этерге кереклиси келгенди эсибизге.

Алагъа Черек районну туристле сюйген жерлерин кёргюзтюрге оналашабыз. Бу муратлыбыз толгъанында Черек районну администрациясыны башчысы Къулбайланы Алан

Андан Чирик кёллеге да къайтханбыз. Къысхасы, сабийлени юнлери къууанчдан толу эди. Быллай ариу жерлеге биринчи кере келгенлерин, тауланы жаланда суратлада кёргенлерин айтхандыла. Ала кеслеринде къоркъуулу болгъанын, быллай байрамла жетишмегенин айтхандыла. Кюнню ахырында кёзчюклери жылтырап, жыякъчыкълары къызарып, бек ыразы эдиле. Алагъа быллай къууанч бералгъаныбыз анданары да ишлерге кёллендиреди.

– Мындан ары къаллай жумушла тамамларгъа белгиленеди?

– Башында айта келгенимча, организация жаш тёлюню юйретиу сферада ишлер мурат бла къуралгъанды. Аны себепли элледе патриот акцияла, жыйылыула, семинарла къурагъра белгилененеди. Бюгюнлюкде сабийле телефондан башхаы кёрмейдиле, биз а ала туугъан журтубузну билселе, халкъларыбызны тарыхларын, адет-тёрелерин, динни танысала сюебиз.

Ишибизни кенгертирге, регионла аралы даражагъа чыгъаргъа керекликсин ангылайбыз. Дагъыда бюгюнлюкде къыралны ичинде туризм айнып барады. Къабарты-Малкъарны уа Элбрусдан башха жерлери да сейирдиле, тамашадыла. Россейлиле, тыш къыраллыла Черек районну билселе да магъаналыды. Аны ючюн бу жаны бла ишлерге, проектле къурагъра муратлыбыз. Шёндю да бир башламчылыгъыбыз барды: ол профессионал билимли гидлени, экскурсоводланы хазырлау бла байламлыды.

Ушакъны **ТИКАЛАНЫ Фатима** бардыргъанды.

Жаш тёлюбюз

Усталыгъы чыгъармачылыкъгъа ушайды

Къашхатауда ёсген жаш Нёгерланы Алим сейир усталыкъны – косметологну жолун сайлагъанды. Ол бюгюнлюкде Москвада ишлейди. Косметолог болгъанындан сора да, дерматовенерологду, «Эксперт» деген илму-саулукъландырыучу араны кенгешчисиди. Инъекцияланы эмда аппаратланы хайырланнган амалла жаны бла шагъатлыкъ къагъыты болгъан устады.

Таулу жашны къыралыбызны ара шахарында кёпле танийдыла. Аны билимине, окъуулулугъуна ышанып, оюмуна тынгыларгъа, кёз къарамын эшитирге, неда болушлукъ излеп да келедиле.

Алим гитчелигинден да врач болургъа сюйгенди. Асламысында шприцле, системала бла ойнай, кесини жумушакъ иллояларына кёп кере «укола» да этгенди. Ол мураты бла элде школну айырмалы тауусхандан сора Саратовдагъы Василий Разумовский атлы къырал медицина университетге окъургъа киргенди.

Эм алгъа нейрохирург болургъа излегенди. Аны себепли биринчи курсдан сора нейрохирургияда хирурглагъа ассистентлик да этгенди. Алай эсе да, бир-бир врачланы саусузлагъа, жарсыугъа, асыры жандауурлу болмагъанларын эслей, медицинаны бу ызына сюймеклиги къалай эсе да сууун къыгъанын да жашырмайды.

Артда реаниматолог-анестезиолог неда сабий хирург болургъа да сагъыш этеди, нек дегенде сайлар онг бар эди. Косметологиягъа уа бешинчи курсда келгенди. Кесин кечиндирир ючюн, иш излеп, эм алгъа Саратовда, ызы бла Москвада ол жаны бла курсланы бошагъан эди. «Кертиди, алыкъа студент адамлагъа бу жумуш бла кюреширге тийишли да тюйюл эди. Алай эсе да, ботокс бла шприцни къолумда биринчи кере бешинчи курсда болгъанымда тутханма», - дейди ол кеси уа ушагъыбызны кезиуюнде.

Андан болушлукъ излеп келип, артда уа кеслерини сыфатларына ыразы болгъан адамланы кёзлеринде къууанч сезимни эслегенинде уа, бу сайлауу аны алдамазлыгъын да ангылагъанды. Аланы жашауларыны качествосу игиленир ючюн ишлей, ыспасха тийишли бола, ыразылыкъ сёзле да эшитеди. Усталыгъын андан ары ёсдюре, Саратовда университетни бошап, ызы бла Москвада РУДН-ни дермато-венерология эмда косметология ызында билим алгъанды.

Ариулукъну юсюнден сагъышлары, ангылаулары да докторну, аны аллына келген адамны да бирча болургъа, бетни эстетикасын да бир кибик кёрюргъе тийишлиди деп чертедиле устала. Кертиди, адам кесине врачны сайларгъа эркинди. Биринчи жерде уа, айхайда, докторну билимлигиди, окъуулулугъуду, адамла бла ариу сёлеше билиуюдю.

Бюгюнлюкде косметология бла врачла-дерматовенерологла, пластика ызда ишлеген хирургла эркиндиле кюреширге. Ала бу жаны бла биринчи специализациягъа тёрт-беш айны ичинде тюшюнедиле. Белгилисича, доктор тохтаусуз кесини усталыгъын ёсдюргенлей турургъа борчлуду. Ол неда бу препаратны хайырланыргъа, аны бла ишлерге жаланда башхабашха сертификатлагъа тийишли болгъанлагъа, башхача айтханда уа, усталыкъ хазырлыгъыны даражасы тийишлисича болгъанлагъа жарайды. Аланы уа тюрлю-тюрлю курсланы къураргъа эмда бардырыргъа эркинликлери болгъан компанияла бередиле.

Бюгюннгю жашауда аслам зат кеченден тангнга тюрленип къалады дерчады. Бирле онсегиз жыллары толгъунчу окъуна косметологлагъа ботокс этдирирге кеслерингин Алим асыры тюзге да санамайды. Аланы аламысы не бла кюреширге билмей, безиргенлери себепли келгенлерин айтады.

– Хар неси да тап болуп тургъанлай да, пациентле моданы ызларына талпынып, телевизорда модельледе, «жулдузладамы» дейик, кёргенлерин къатларгъа да къызынадыла. Алай бла кесибизни сыфатыбызны бузуп къоярбыз деп да къоркъмайдыла, – дейди.

Эстетикалы медицинагъа адам профилактика жанына эс буруп келгенин а тюзге санайды. Нек дегенде бетни терисини къартайыуу жыйырма беш жылдан сора башланады. Аны себепли врач адамгъа айтып ангылатыргъа да жууаплыды, ишлей туруп да, аны сыфатын бузмай, таплай сакълап къалыргъа да борчлуду.

Алай эсе да, косметологну иши жаланда терини качествосун тапландыруда, аны жыйырылгъанын сыйдамлагъандан сора да, ауруулагъа багъыу бла да байламлыды. Аллай, тери ауруула бла къыйналгъанла уа кёп тюбегенлерин белгилейди Нёгер улу.

Сёз ючюн, розацеа неда акне деген тюрлюлери адамлада аслам халда боладыла. Жарсыугъа, ала бек гитечикледе, абаданлада да тюбейдиле. Бу тери ауруула бир-бирледе саулай жашауларыны узунлугъуна къалып къалыргъа да боладыла. Аны себепли врач анга келгенлеге жаланда эстетика жаны бла угъай, саулукъландыруу эмда багъыу жаны бла да болушлукъ, себеплик этеди. Нек дегенде косметология – ол эм алгъа профилактикалы медицинады.

Табийгъат кеси адамны сыфатын тап жаратхан эсе, аны бла бек кёп кюреширге кереклиси болмагъанын да чертеди ушакъ нёгерим. Жаланда аны бетинде бузгъан заты бар эсе, косметологдан болушлукъну ма ол заманда излерге жарарыгъын белгилейди.

– Косметолог врач болгъан къадарымда, адамны ариулугъун аны эринлеринде, гитче бурунчугъунда, ишленнген сакъалында угъай, аны бирсилеге ушамагъан энчилигинде кёреме. Аны бла бирге уа он кесине къарай билирге да керекди деп сунама. Ишлерге уа, хау, терини тапландыруу бла бегирек сюеме. Нек дегенде оюмум алайды – саулукълу, качестволу терилери болгъан инсанланы жашаулары да анга кёре жетишимли болады, – дейди доктор андан ары.

Ол усталыкъ хазырлыгъыны даражасын ёсдюрюуде, чыгъармачылыкъ жолунда да, нек дегенде косметологияны уа ол чыгъармачылыкъгъа санайды, биреуден болушлукъ излемегенди. Адам жетишимге жаланда кесини билими, кыйыны бла келирине ийнана, бу жоругъуна кёре ишлейди эмда жашайды.

Алгъаракълада «Ногеров-Клиник» деген ат бла эстетика косметологияны арасын ачханды. Косметолог кёпле сунгганча тынч жумуш болуп къалмагъанын черте, бу бёлюмде дайым да кесинги усталыгъынгы ёсдюргенлей, жангычылыкъларга тюшюннгенлей, башха амаллагъа юйреннгенлей, адамны анатомиясын да билгенлей турургъа борчну, жууаплылыкъны да белгилейди.

Ол затланы барысына да тюшюнюп, битеу да тюрлениуледен, жангычылыкъладан хапарлы болгъанлай турур ючюн, бютюнда ол неда бу дарман бла ишлерге эркинлик алыр ючюн да кёп заман керек болгъаныннан сора да, иги кесек ырысхы къоратыргъа тюшгенин да жашырмайды. Бюгюнлюкде болгъан жетишимлери, даражасы ючюн а анасы Маринагъа ыразыды. Элде ёсе, иш юсюнде чыныкъгъаны, окъуугъа кире туруп, артда косметология ызны сайлагъанында бир-бирлеча анга кюлюп къоймай, бютюн кёллендиргени ючюн да.

Ишни збине кеси тюшюннгенден сора да, аслам улу компания бла байламлыкъ жюрюте, сынамына кёплени юйретеди, лекцияла окъуйду.

Солургъа заманы да аз къалады Алимни. Аны Москвадан тышында да, бирси шахарлагъа вебинарла, семинарла, тренингле, мастер-классла да бардырыргъа чакъырадыла. Аны билими, сынамы да кёплеге керек боладыла, жарагъан да этеди. Ол а, белгилегенибизча, бюгюнлюкде анга къудурет саугъалагъан ишни, ырысхыны да барлыгъы анасыны кёл этдиргенинден башланганына ийнана, аны ышаныулугъуна къртичилей къала, кесини билимин ёсдюргенлей, жангычылыкълагъа тюшюннгенлей да турады.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Соруу

Юйюрде сёлешгенде ёз тилибизни хайырланамысыз?

ЮНЕСКО-ну 1999 жылда 17 ноябрьде бардырылгъан жыйылыуунда 21 февраль Ана тиллени халкъла аралы кюнюне саналлыгъы билдирилген эди. Ол кюн 2000 жылдан башлап битеу къыралларда да тил эм маданият энчиликлени белгилеген байрамгъа айланнганды.

Къайсы халкъда да сабийлени отуз процента ёз тиллеринде сёлешмей эселе, ол жокъ бола тургъаннга саналады. Бизде да бу жаны бла болум артыкъ къууанырча болмагъанын барыбыз да билебиз. Ол бир кюнню ичинде жаратылып къалгъан неда алай терк кетерилип къаллыкъ жарсыуубуз тюйюлдю.

Жамауатыбыз тилибизни къалай жюрютгенин кёре, ол жарсыуубуз бютюнда тамырларын кенг жая баргъаны эсленнгени бирибизге да жашырынлыкъ тюйюлдю. Аны бла байламлы биз бир къаум адамдан ала юйюрлеринде ёз тилибизде сёлешгенлерини бла къалгъанларыны юсюнден соргъанбыз.

КУРДАНЛАНЫ Жанна, КъМКъУ-ну прогрессив материалла эмда аддитив технологияла арасыны тамата илму къуллукъчусу, химия илмуланы кандидаты:

– Анабыз оруслу къыз болгъанлыкъгъа, ыннабыз бла ёсгенимде тауча сёлеширге керек эди да, ол тилигизни билигиз деп юйретгенди. Орамда сабийле бла ойнагъанда да кесибизча сёлешип тургъанбыз. Аны себепли ана тилибизни ангылагъан, жюрютген да этеме.

Болсада юйде сабийле уа бир кесек къыйналадыла. Ким биледи, шахарда тургъаныбызы ючюнмю болур алай. Юйде сёлешмейбиз ёз тилибизде дерча да тюйюлдю, алай, къалай эсе да, орусчагъа бурулуп къалабыз.

Къайын атам-анам бла бирге турабыз. Ала шахарда эрттеден жашап келедиле, мында ишлегендиле. Аны ючюн болур, сёлешгенде асламысында орус сёзлени хайырланадыла.

Тамата къызчыкъ ана тилин билирге сюеди, ангылагъан да иги этеди. Абаданыракъ бола баргъаны къадар, кеси тилибиз керек болгъанына тюшюне да барады. Атасы да алай айтады, артдан-артха ангылагъанма аны билирге тийишлисин, дейди. Ким биледи, адам кеси тюшюналмагъанлыкъгъа, аны бир тюрлю сезим ана тилини, ёсюп келгенлени аллында жууаплы болгъанын билдириргени сюе болур деригим келеди.

Аны себепли анама бизни таучагъа, миллет адетлерибизге юйретгенине, ол жанына къайгыыргъанлай тургъанына хар заманда да ыразыма. Алайды да, кесим да сабийле ол затлагъа кереклисича тюшюнюр ючюн хөлумдан келгенни аярыкъ тюйюлме.

АКЪЪКЪЫЗЛАНЫ Лейла, китап тюкенни ишчиси:

– Сёлешебиз, хау. Къайын анам кеси Дагъыстандан болгъанлыкъгъа, сабийле ючюсю да шахарда ёз тиллеринден ёнгелен къалмасына, алагъа назмучукъланы, жырчыкъланы кёлден билдиргенлей, окъутханлай тур деп, ма алай юйретгенди, энди да эсгертгенлей турады. Эшиттенлерине уа гитчеле терк тюшюннгенлерин барыгъыз да билесиз. Энди ала биогонлюкде сёлеше туруп да къыйналмайдыла, ангылагъан да иги этедиле.

Баям, бизге школубузда устазларыбызны игиликлери да болушлукъ болады. Не жаны бла да юйретирге кюрешедиле. Аны ючюн алагъа саулай юйюрюбюз да ыразыбыз, хурметлеген да этебиз.

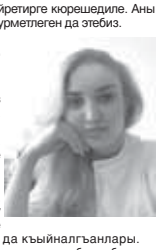

БЁЗЮЛАНЫ Жамиля, врач:

– Ол бизни юйюрде уллу жарсыуду десем, ётюрюк айтырыкъ тюйюлме. Алай юйреннгенбиз да, биле тургъанлай да, орусча айтып къоябыз. Сабийле да алай.

Кесим Хасаниядa, баш ием а шахарда ёсгенбиз. Тауча билмейбиз дерча да тюйюлдю. Алай, юйде сёлеше туруп, айтханымча, орусчагъа бурулуп кетебиз.

Сабийле гитчеликлеринде манга окъургъа, ишлерге да тюшюп, юйде оруслу тширыу къарагъанды, сора садикде да юйретиучюле орусча сёлешедиле. Аны ючюн болур аланы да къыйналгъанлары.

Къызчыкъ бир кесекни мени ата-анам бла тургъан эди да, ол бираз биледи, ана тилден дерслерин да кеси этерге кюрешеди. Жашчыкъгъа уа орусчагъа кёчюрюп, хар нени да алай англатыргъа тюшеди.

Баям, юйде ыннаны, аппараны болсада эди, ала тилни игирек биллик эдиле деп сунама. Алай эсе да, сабийле тауча сёлеширге сюймейдиле деп айталмайма. Кесибизден къалгъанын да жашырмайма. Школда окъуйдула, анда неге юйрете эселе да, аны билирге кюрешедиле. Айхай да, ол асыры азлыкъ этгени уа бизни юйюрюбюзде кёзге туура кёрюнюп турады.

Болсада ала ана тилибизни билирге керек болгъанларыны юсюнден юйде айтханлай, эсгертгенлей да турабыз.

ГУЗИЛАНЫ Хусейн, «Антарес» регион арада къошакъ билим бериуню устазы:

– Сёлешмей а, юйде жаланда тауча сёлешебиз. Юч сабий ёседиле да, экиси школдады, бири уа садикдеди. Кесибиз шахарда турабыз. Тилибизни иги англатыларындан сора да, сёлешген да этгенлерине биз да къуванабыз.

Биогонлюкде устазана тилден юйге берген дерслерин тамамлай туруп да къыйналмайдыла, кеслери этедиле. Ана тилибизден окъутханланы барысына да, жаланда шахарыбызда угъай, эллерибизде да, сау болсунла дериги келеди. Алай а, ата-анала, жамауат кесибиз ангыларгъа керекбиз жаш тёлюню ёз тилибизге юйретиуню магъанасын. Ол жаны бла устазларыбызгъа болушлукъ этерге да.

ЧОЧУЙЛАНЫ Жанусурат, социальный ишчи:

– Тилибиз бизни байлыгъыбыз болгъанын, аны къыйматын сабийлеге кесибиз айтханлай, ангылатханлай турургъа борчлубуз эмда жууаплыбыз. Аны себепли юйде тауча сёлешген да этебиз. Болсада жарсыуда жокъдула деп да айталмайма.

Тамата къызчыкъ Хабазда аммасы, аппасы бла да кёп тургъанды да, аны ючюн болур, ангылагъан, сёлешген да иги этеди. Дерслерине да болушургъа керек болмайды.

Ортанчы уа жюнчи классха жюрюйдю да, ол ана тилден юйге берилген ишин тамамлап башласа уа, аны къатында олтуруп турургъа тюшеди. Эм алгъа орусчагъа кёчюрюп, сёз нени юсюнден баргъанын ангылатыргъа да. Алай а назмуланы сюйюп окъуйду, кёлден да биледи.

Кичичикни уа садикге эртте жюрютюп башларгъа тюшгенди да, ол орусча да бегирек тилленип къалгъанды. Аны себепли эки гитче бла да бир кесек къыйыныракъды. Жарсыугъа, ишден отпуск алыр кезиуюм да жай айлагъа тюшюп къалмайды да, биргелерине болуп юйреталмайма. Алай эсе да, каникулларында Хабазгъа жиберебиз да, анда иги тюшюнедиле хар неге да.

Биз жаланда школгъа, устазларгъа ышанып къойсакъ, ол азлыкъ этерикди. Кесибиз юйюрлерибизде юйретмесек, сабийле тиллерин билген угъай, унутуп къоярыкъдыла. Ёз тилин тас этген а – ол хар несин да жокъ этеди. Анда адет-тёре, маданият, башха затла да къалмайдыла. Ол заманда уа биз кимбиз, дериги келеди.

МОКЪАЛАНЫ Зухура хазырлагъанды.

Башламчылыкъ

Ал уруму – аламат

Нальчикде Къулийланы Къайсын атлы орамда орналгъан биринчи модель китапханада «Санга китапны саугъаларма» деген акция башланнганды. Ары келген къонакъланы араларында КъМР-ни Парламентини Билим бериу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла комитетини таматасы Нина Емузова, КъМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный Зумакъулланы Борис, КъМР-ни жарыкъландырыу эмда илму министри Анзор Езаов да болгъандыла.

«Акцияны магъанасы – китапланы жыйып, аланы ёксюз эмда къарар адамлары болмай къалгъан сабийле тургъан юйлени, интернат-школланы китапханаларына ётдюрюуду», – деп ангылатханды «Биринчилени атламлары» Битеуроссей биригиую регион бёлюмюню башчысы Аслан Шипшев.

Китапланы биринчи модель китапханагъа келтирирге боллукъду. Аланы жыйыу 14-17 февральда ётерикди. Китапла тап халда болургъа керекдиле, гитчелеге жораланнганла болсала биютюн иги.

Къонакъла олсагъат юлюшлерин къошхандыла: Нина Емузова «Орус халкъ жомакъла», «Гитче патчах», «Къурч къалай къатханды» эмда «Мында эруттеликле шощдула» деген китапланы келтиргенди.

– «Биринчилени атламлары» биригиу къурагъан бу ишге ким да ыразы боллукъду. Мен да биогюн келтирген китаплада жюрегиме тюшген, акъылымда болгъан сагъышларымы туура этгенме. Ол санда китап мени къадарымда къаллай магъананы тутханыны юсюнден да жазгъанма. Бек аламат акцияды. Ахшы жолгъа! – деп чертгенди Нина Емузова.

Анзор Езаов дагъыстанлы поэт Расул Гамзатовну «Шуёхларынгы сакъла» деген назму жыйымдыгъын эмда «Ганс Христиан Андерсенни жомакъларын» саугъалагъанды.

Зумакъулланы Борис да он китапны бергенди. «Энди интернет аслам жер ала барады. Анда къаллай билдириую, шартны да табагъча боллукъду. Алай китапха жетген жокъду. Алгын Совет Союзда китапланы кёп окъуй эдиле, ол бек багъалы саугъа болуучу эди. Бу акцияны хайыриндан китапны окъургъа сюйгенле биютюн кёп болургъа деп ышанама. Кесими юсюмден айтсам, быллай иш боллукъду деп эшитгенимде, кётюралгъаным чакълы бир китап келтиргенме. Аланы араларында кесим жазгъанла да бардыла», – дегенди ол.

Акцияны сабийлени бла жаш тёлюню «Биринчилени атламлары» Битеуроссей биригиую регион бёлюмю, КъМР-ни Жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосу эмда Китапханаланы Нальчикде ара бёлюмю къурагъандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Жокълау

Кадетле къутхарыучулада къонакъда

Бу кюнледе Бабугент элдеги кадет школ-интернатны окъуучулары Нальчикни 8-чи номерли от ёчюлтюучю бёлюмюнде къонакъда болгъандыла. Тюбешиую уа къутхарыучула от ёчюлтюучю службаны тарыхыны юсюнден хапардан башлагъан эдиле. Школчула да бу системада къуллукъ этген къыйынмыды огьесе тюйюлмюдю, мында ишлер ючюн къаллай бийик окъуу юйню башларгъа керекди, дегенча сорула бергендиле.

Андан сора къонакъбайла, кадетле да бёлюмню от ёчюлтюучю машиналары тургъан гаражгъа кёчюп, ушакъны алай бардыргъандыла. Ала биогюнлюкде алада къаллай техника болгъанын кёргюзтюп, хар бирини да юслеринде тынгылы билдириу этгендиле. Сабийле алагъа уллу эс буруп тынгылагъандыла. Ызы бла ала от ёчюлтюучюлени киймилерин кийип кёргендиле. Къызыуну бла отну жибермеген костюм бла солуу аппарат аланы биютюн сейирсиндирген эдиле.

Ахырында кадетле къонакъбайладан быллай тюбешиулеге терк-терк чакъыра турурларын тилегендиле.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

ЭСГЕРИУ

Жигитликлери ёлюмсюздю

Черек районну Къашхатау элинде, Афганистандан совет аскерле чыгъарылгъан кюннге жораланып, митинг болгъанды. Анга районну администрациясыны башчысы Къулбайланы Алан, Урван, Лескен эмда Черек районланы аскер комиссары Муаед Багов, афган урушу ветераналры, юнармеецле, эллиле эмда окъуучула къатышхандыла. Ала тюрлю-тюрлю къауугъалада эмда Уллу Ата журт урушда аскер борчларын толтура туруп ёлгенлени эсгертмелерине гюлле салгъандыла, бир минутну шош туруп хурметлегендиле.

Черек ауузунда жашагъанла афган урушда жоюлгъан жерлешлерин унутмайдыла. Бёзюланы Азат, Бёзюланы Рамазан, Гадийланы Руслан, Хасауланы Магомет, Жазыкоданы Исхакъ, Улбашланы Алим Къызыл Жулдузну ордени бла саугъаланнгандыла. Аланы эллиле дайым эсгередиле, жуукъулары, шуёхлары бла тюбешиуле, ингирле къурайдыла, деп билдиргендиле Черек районну администрациясыны пресс-службасындан.

Люба АДИЛОВА.

Эришиу

Адет-тёрелени сакъларгъа алланып

Озгъан байрым кюнде Нальчикни 7-чи номерли школунда «Юйюр – ана тилни эм халкъны адет-тёрелерин сакълаучу» деген Ана тилни халкъла аралы кюнюне аталгъан республикалы конкурсну муниципал урумуну ачылыуу баргъанды.

Бу проектни Нальчикни жержерли администрациясыны Билим бериу департаменти бла КъМР-ни Жарыкъландырыу эм илму министерствосуну устазланы билимлерин ёсдюрюу арасы къурагъанды. Аны ишине багъа бичерге буюрулгъанланы санында сагъынылгъан департаменти таматасыны орунбасары Сабанчыланы Валентина, Нальчикни администрациясыны билим бериу департаментини ишчилери Афашокъаланы Мариям бла Людмила Тлиашинова, Отарланы Керим атлы культура араны къулукъчусу Тюбейланы Светлана, Искусстволаны Шимал-Кавказ къырал институтуну режиссура кафедрасыны доценти Ботталаны Мурат, назмучу Мусукаланы Сакинат, «Жашлыкъ» халкъ ансамбльни таматасы Газаланы Руслан, Нальчикде миллет тилден бла адабиятдан устазланы шахар методика советлерини келечилери Светлана Шокуева бла Лариса Татарова, 18-чи номерли сабий садны таматасы Мадина Кажокова болгъандыла.

Къязимни сёзлерине этилген «Иги сёз» деген жырны уа Гамаланы Элдар жырлагъанды. Къабарты тилде назму Аделина Пилова айтханды, Руслан Емзагов а «Къофа» деген жыр бла къуундыргъанды.

Муниципал эришиую ачханда, бек башында биринчи сёз Сабанчыланы Валентинагъа берилгенди. Ол, Къабарты-Малкъарда кёп миллетле жашагъанларын эсгертип, аланы хар бирини сейирлик ариу культуралары болгъанын белгилегенди. Бизни уа, республиканы мурдорлу халкъларыны, дуния сукъланнган маданиятыбыз, ариу адамларыбыз аслам болгъанын айтханды. Ызы бла администрацияны билим бериу департаментини эм кесини атындан ары келгенлени алгъышлагъанды, алагъа жетишимле, эришиую къурагъанлагъа да саулукъ, узакъ ёмюр тежегенди.

Бу эришиуге юч къабартылы, юч да таулу юйюр хазырланнгандыла. Эришиую излемине кёре, ала толу болургъа керек эдиле – юч тёлюден къуралып: кишилери сахнагъа миллет кийимле бла чыкъгъандыла.

Гюзюлары.

Жангоразлары.

Болатлары.

Экинчи, ючюнчю юйюрлени сабийлери 23-чю номерли школдан эдиле да, аланы анда ана тилден бла адабиятдан устазла Жылкъыбайланы Асият бла Балаланы Эльмира хазырлагъандыла. Бир юйюр Болатланы Муратныкъы эди: аналары Марзият, къызчыкълары Камила, Альфия бла Айза, сора жашы Абдурахман чыкъгъандыла сахнагъа.

Ючюнчю юйюрню сабийлери да, айтханыбызча, ол мектепден эдиле. Жангоразланы Мухаммат юйюрюнден эришиуге аналары Зульфия, къызчыкълары Самира, Амина бла Алина, жашлары Амир къатышхандыла.

Хар юйюр кесини тамгъасы бла чыкъгъанды сахнагъа. «Къонакъ карточка» деген номинацияда тукъум хапарларын айтхандыла. Гюзюланы Мухаммат, 18-чи номерли школну окъуучусу, алты атагъа дери санагъанды. Таматала республикагъа ол тукъумну адамлары не ишде къошумчулукъ эттенлерин айтхандыла. Башхала да санагъандыла тукъумларыны эсли адамларын. Жангоразлары уа плакат да хазырлагъандыла, тамгъалары, суратлары бла. Аланы юйюрде ананы, къызчыкъланы барыны да башларында миллет жаулукъла болгъанларын да белгилерге керекди.

«Бизни юйюрюбюз» деген бёлюмде эришгенле видеороликле кёргюзтюп, юйюрлеринден хапар айтып, эски, жангы суратла да кёргюзтгендиле. «Бизге илхам келгенди!» дегенде уа юйюрле жыр айтхандыла, назму окъугъандыла. «Ыннаны кобюрчеги» деген бёлюмде таурух, жомакъ айтхандыла, адетлени-тёрелени, ырысланы, сабий, ата-ана, аппа-ынна. Тюз алай болурча амал чыкъмагъанды, жарсыугъа.

18-чи номерли школдан ары Гюзюланы Рамазанны юйюрю келгенди: Рамазан кеси, атасы Тахир, экиге айланнган къарындашы Илияс, юй бийчеси Мариям бла эки жашы: Мухаммат бла Ахмат. Аланы башында айтылгъан школну ана тилден бла адабиятдан устазлары Османланы Фатима бла Хазналаны Марина хазырлагъандыла. Окъуучуларын таукел этерге ары школну директору Лариса Гулуева да келген эди. Аны къайгъыруун кёрген юйюр, айхайда, не номинацияда да хорлап, алчы боллугъу алдан окъуна белгили эди. Юйюрню эр ийнаныуланы да эсгергендиле.

Эришгенле викторинада фольклор жанрлада билимлерин кёргюзтгендиле: алагъа тюшген къагъытлада жазылгъан соруулагъа, элберлеге жууапла бергендиле, нарт сёзле санагъандыла, чырмашхан нарт айтыуланы тюзетгендиле.

Адет-тёрени юсюнден да айтылгъанды ол кюн сахнада. Гюзюлары, юлгюле келтирип, аны магъанасын да ангылатып, жолда бир ненча адам болсала, къалай барыргъа керек болгъанын кёргюзтгендиле. Болатлары сахнада хычин этип, алагъа кирген къоншу амманы сыйлагъандыла. Сабийле ыннаны сыйын-намысын кёргенлери да аланы ата-аналары къалай юйретгенлерин белгилейди.

Бизни республикада бу иш жалчытылынып башлагъанды – быллай эришиуле баргъанлы юч жыл болады. Бу ишни магъанасы уллуду, ол жаланда биогюннге угъай, келлик юннге да жумуш этеди. Бир жаны бла, ол ёсе келген тёлюге малкъар халкъны эрттегили юйретиу институту болгъанын, ол ёмюрледе тас болмай келгенин ачыкълайды эмда аланы ата-бабаланы адет-тёресинде юйретеди, юйюрню бирлешдиреди. Аны бла бирге хар энчи тукъумну, саулай миллетни жырда, таурухда сакъланнган махтаулу тарыхын эсге салып, анча тасха сакълагъан ана тилибизге сейирлерин кётюреди. Алай бла миллетни, аны тилин, тарыхын да сюйдюреди жаш адамлагъа.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи – 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь – 40-03-24.
Секретариат – 40-93-62. Корректорла – 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право – 42-24-02, 42-67-68.
Экономика – 42-66-73.
Культура – 42-66-76.
Социал ишле – 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылыу – 42-37-94.
Энчи корреспондент – 42-68-72.
Операторла – 42-66-85, 40-28-97.

Редакция авторла бла къагъат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материалдада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууапладыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгиндеи (машинка бла жазылгъан 5–6 бет) кёпюю алмайды.

Газет Связьны, информация технологияланы эмда асламы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзорну) Къабарты-Малкъарда управлениясында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Издательство "Южный регион" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Газетлени иелерине тандырыу ючюн КъМР-ни почта связьны федерал Управлениясы жууаплады.
Телефонла: 76-01-21

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплады.
Телефон: 42-69-34

Газет ийыкъда юч керек чыгъады – геуюрге, орта, шабат кюнледе.

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынныганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Кульчаланы Зульфия – дежурный редактор; Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия – жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2-чи бетле), Мокъаланы Зухура (3,4-чю бетле) – корректорла.

Тиражы 1712 экз. Заказ № 346

Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта:
elbor_50@mail.ru